

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію *Марчук Інни Володимирівни*

на тему «*Державно-громадське управління розвитком закладу загальної середньої освіти*»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України перед системою освіти постає багато викликів. Для розкриття актуальності авторка звертається до дослідження, що проводилося Державною службою якості освіти України у грудні 2022 р. – січні 2023 р., і було присвячено якості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах війни. Як слушно зазначає авторка, що за результатами цього дослідження було зроблено висновки щодо освітніх втрат та здобутків під час воєнного стану і про компенсаторні заходи, що здійснювалися в громадах (закладах освіти) задля надолуження освітніх втрат. Крім того, актуальність питання посилюється і тим, що зросла підтримка учасників освітнього процесу, у т.ч. і від громадських організацій. Зазначене підкреслює значення громадськості в підтримці та наданні допомоги у відновленні системи освіти.

Визначаючи актуальність авторкою проаналізовано наукові джерела, практики як українські так і зарубіжні щодо використання механізмів державно-громадського управління закладом загальної середньої освіти. У ході аналізу авторка виокремила низку суперечностей між:

- доцільністю запровадження механізмів державно-громадського управління та відсутністю моделі державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти;

- необхідністю забезпечення належного рівня якості освіти та якості освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти та недостатнім рівнем обізнаності учасників освітнього процесу з механізмами громадської акредитації закладу освіти;

- необхідністю запровадження технології запровадження моделі державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти і не готовністю керівників закладів освіти до її використання.

Виокремлені суперечності підтвердили, що незважаючи на незаперечну цінність результатів проведених наукових досліджень, поза увагою залишилися важливі аспекти державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти, що і обумовило вибір темидисертаційного дослідження.

Таким чином, актуальність дослідження не викликає сумнівів, тема дисертаційного дослідження І. В. Марчук є актуальною і своєчасною.

Дисертаційне дослідження має зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в межах плану науково-дослідної роботи Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України в межах наукової теми кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти «Науково-методичні засади підвищення ефективності державно-громадського управління неперервною освітою в умовах суспільної трансформації в Україні» (Державний реєстраційний номер РК 0116U007183).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дисертаційному дослідженні І. В. Марчук визначено науковий апарат: сформульовано мету, яка знайшла декомпозицію у чотирьох завданнях, виділено об'єкт, предмет дослідження. Авторкою здійснено належний підбір загальнонаукових методів дослідження, що сприяли досягненню мети та вирішенню поставлених завдань дослідження. Їх виділення, обґрунтування, доцільність й логічність використання вказують на наукову зрілість здобувачки.

Зміст дисертаційного дослідження вирізняється логікою побудови, а результати та висновки, що сформульовані у дисертації та положення, які виносяться на захист, є достатньо обґрунтованими, мають логіку формулювання. У ході дисертаційного дослідження було здійснено їх достатню апробацію. Основні результати дослідження та узагальнені висновки обговорювались на засіданнях кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти», були відображені у доповідях і повідомленнях на науково-практичних конференціях різного рівня.

Основний зміст роботи висвітлено у 8 публікаціях, з них: 7 статей у фахових наукових виданнях, затверджених Міністерством освіти і науки України; 1 публікація у збірнику матеріалів конференцій.

Наукова новизна та достовірність одержаних результатів дисертаційного дослідження.

Нам імпонує, що в роботі було визначено припущення, що розроблення моделі державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти на основі визначення методів і механізмів взаємодії державної й громадської підсистем та її запровадження разом з громадською акредитацією закладу загальної середньої освіти та внутрішньою системою забезпечення якості й використанням спеціально розроблених кваліметричних субмоделей для систематичного моніторингу з поточним саморегулюванням освітнього

процесу на заданий результат зможе обумовити спрямований розвиток/саморозвиток рухомості/адаптивності освітнього середовища, освітньої діяльності учнів, активності батьків (як представників громадськості), професійної компетентності учителів, управлінської компетентності керівників та інтегративного результату розвитку закладу освіти в цілому. У ході виконання дисертаційного дослідження зазначене припущення було підтверджено.

Значення отриманих результатів для науки і практичного їх використання. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробленні:

- моделі державно-громадського управління розвитком закладом загальної середньої освіти;
- технології її впровадження в управлінську практику; специфічного інструментарію «менеджмент-мікс»;
- факторно-критеріальних (кваліметричних) субмоделей в табличному процесорі Excel для систематичного моніторингу якості освіти та якості освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти;
- методичних рекомендацій щодо державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти.

Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані як в наукових дослідженнях так і в управлінській діяльності керівниками закладів загальної середньої освіти. Крім того, матеріали будуть у нагоді в системі післядипломної освіти для підвищення кваліфікації як педагогічних працівників так і державних службовців.

Як вагоме надбання, необхідно відмітити описання процедури моделювання й створення моделі державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти на основі визначення методів і механізмів взаємодії державної й громадської підсистем.

Заслуговує на схвалення і описана процедура громадської акредитації закладу загальної середньої освіти. Нам подобається організоване та проведене І. В. Марчук експертне оцінювання моделі державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти, розроблена для цього програма та інструментарій. Авторкою складено пакет матеріалів для експертизи під назвою «менеджмент-мікс». До пакету входить запропонована модель державно-громадського управління розвитком ЗЗСО, кваліметричні субмоделі для вимірювання існуючого рівня якості освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти, Програма розробленого дисертанткою спецсемінару «Державно-громадське управління розвитком закладу загальної середньої освіти» й відповідні опитувальники для експертного оцінювання зазначених матеріалів.

У ході експертного оцінювання складові інструментального пакету «Менеджмент-мікс» отримали достойну оцінку в межах високого рівня, що підтверджує якісне розроблення інструментарію, який з успіхом можна застосовувати в роботі закладу загальної середньої освіти для поточної діагностики і коригування процесу впровадження державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти. Зазначене підкреслює ефективність та дієвість розробленої авторкою моделі.

Таким чином, проведене дослідження сприяло вирішенню суперечностей, що були виявлені на початку дисертаційної роботи.

Отже, відповідність дисертаційного дослідження чинним вимогам не викликає сумнівів.

Акцентуємо, що під час оцінки змісту і завершеності роботи можна зробити висновок, що стан розв'язання проблеми державно-громадського управління розвитком закладу загальної середньої освіти та описання отриманих результатів експертного оцінювання відповідає чинним вимогам до написання дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, зокрема галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Аналіз дисертації та наукових публікацій Катерини Сергіївни Скрипки, в яких висвітлені основні наукові результати дослідження, не дає підстав припускати, що в них мають місце порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація), оскільки результати перевірки за допомогою автоматизованої системи підтвердили відсутність академічного плагіату. В разі використання ідей, тверджень, відомостей із зовнішніх джерел інформації, в роботі завжди є на них посилання, що відповідає нормам законодавства про авторське право й суміжні права.

Дискусійні положення та певні зауваження щодо дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження І. В. Марчук, звертаємо увагу на деякі дискусійні питання.

1. Авторкою проведено аналіз міжнародної практики використання механізмів державно-громадського управління в освіті. Разом із тим, результати цього аналізу недостатньою мірою відображені в розробленій моделі.

2. У роботі присутні певні повтори. Так, у другому розділі авторка розкриває технологію впровадження розробленої моделі й детально описує принципи кваліметрії. У третьому розділі, під час описання факторно-критеріального моделювання авторка перелічує ці принципи.

3. На наш погляд, необхідно в тексті дисертації узгодити термінологію. Так у першому розділі авторка зазначає про те, що виділено державну й громадську складові державно-громадського управління освітою, а в другому розділі та в моделі зазначається про державну та громадську підсистеми.

4. Вважаємо, що робота потребує доопрацювання. Зокрема необхідно доопрацювати висновки. На наш погляд, необхідно більш ґрунтовно описати експертне оцінювання та подати тлумачення понять, що були сформульовані авторкою.

5. У роботі наявні певні неточності технічного характеру (граматичні та стилістичні огріхи, похибки в оформленні текстового матеріалу).

Висловлені зауваження носять рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного І. В. Марчук дисертаційного дослідження.

Загальна оцінка дисертації, висновок про відповідність дисертації, встановленим вимогам та можливість присудження наукового ступеня.

Дисертація І. В. Марчук на тему *«Державно-громадське управління розвитком закладу загальної середньої освіти»*, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», є цілісним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, має наукову, практичну цінність, є актуальним. Робота відповідає чинним вимогам зокрема, «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами та доповненнями № 34 від 21 березня 2022 року) і, за певним доопрацюванням викладених дискусійних питань, може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

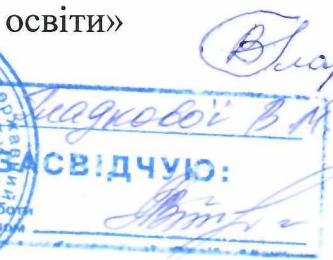
Рецензент,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри менеджменту освіти та права,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

НАПН України

В. М. Гладкова